

Међународна конференција
“ИСКУСТВА И ИЗАЗОВИ У РАЗВИЈАЊУ ПРАКСЕ У СКЛАДУ СА ОСНОВАМА ПРОГРАМА
ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА”
Фрушка гора, 17. март 2023. године

**Подршка променама у васпитно-образовној пракси
кроз компоненту 2 пројекта
Инклузивно предшколско васпитање и образовање**

Којовић Биљана

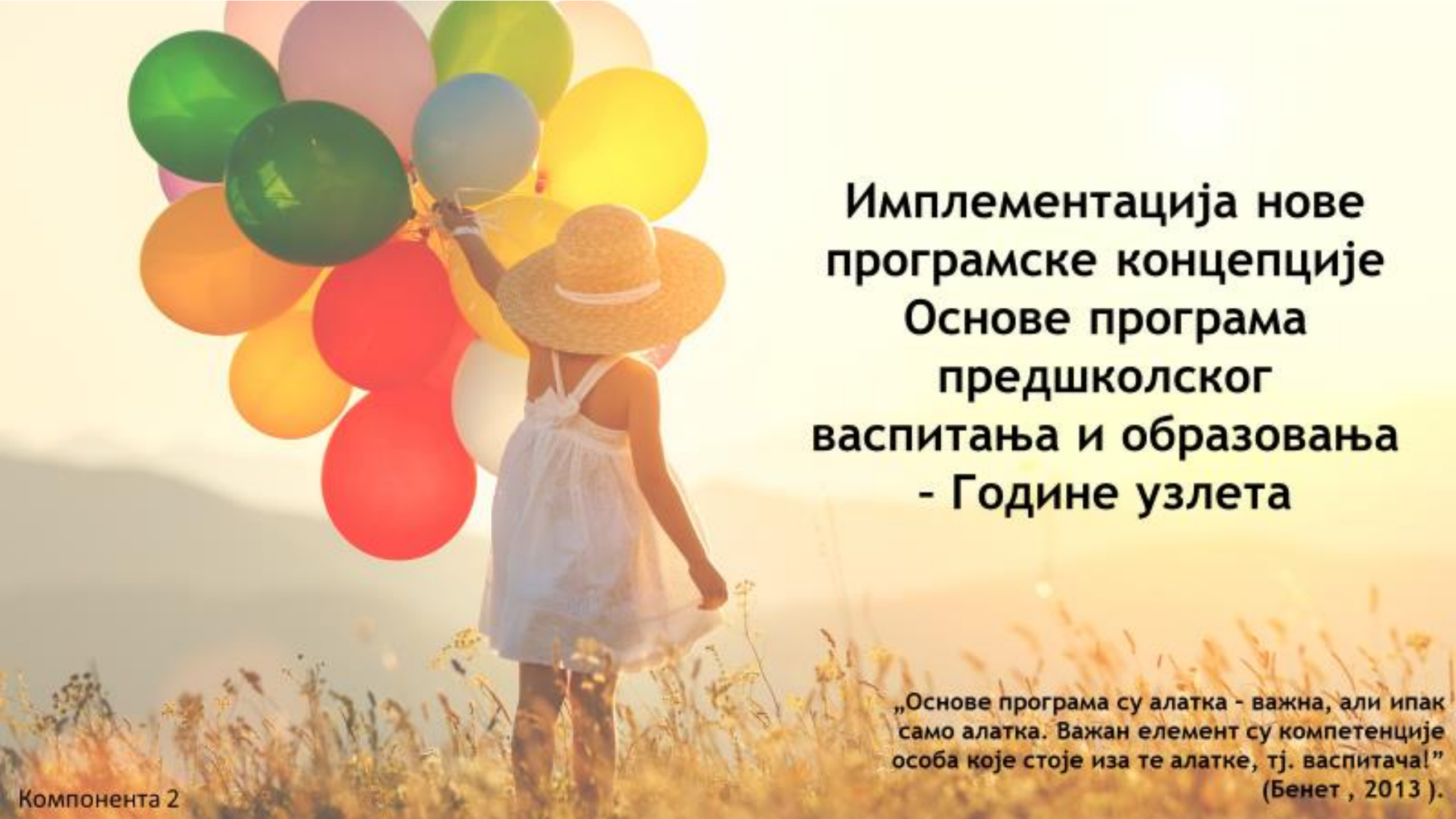
Координатор компоненте 2, пројекат Инклузивно предшколско
васпитање и образовање
Министарство просвете

Република Србија
Министарство просвете,
науке и технолошког развоја

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

A young girl in a white dress and straw hat stands in a field of tall grass, holding a large bunch of colorful balloons. The scene is set against a warm, golden sunset background. The balloons are in various colors including green, pink, yellow, orange, red, and white. The girl is seen from behind, looking towards the horizon.

Имплементација нове програмске концепције Основе програма предшколског васпитања и образовања - Године узлета

„Основе програма су алатка - важна, али ипак само алатка. Важан елемент су компетенције особа које стоје иза те алатке, тј. васпитача!”
(Бенет , 2013).

Сукцесивна подршка свим јавним предшколским установама

Програм подршке

ПРОЈЕКАТ ИНКЛУЗИВНОГ ПРЕДШКОЛСКОГ
ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Циљ

12.000

Обуке за Основе програма „Године узлета“

Обуке за примену Основа програма: 16.500

- 13.363 из јавних ПУ - 80%,
- 710 из приватних ПУ,
- 180 васпитача из ОШ
- 125 просветних саветника
- Потпун обухват практичара – до краја јуна 2023. године
- У току - онлајн обука - 1.900 практичара

Обука „**На заједничком путу учења**“ за стручне сараднике и учитеље (координаторе стручних већа за разредну наставу) из ОШ

Обуке за вођење и управљање променом:

- 280 стручних сарадника похађало обуку *Стручни сарадници као носиоци промене*
- 125 директора похађали обуку за полагање испита за лиценцу.
- Предстоји обука за новоименоване директоре
- Сви просветни саветници учествовали у I циклусу саветовања (4 регионална саветовања);
- У току II и III циклус саветовања са просветним саветницима

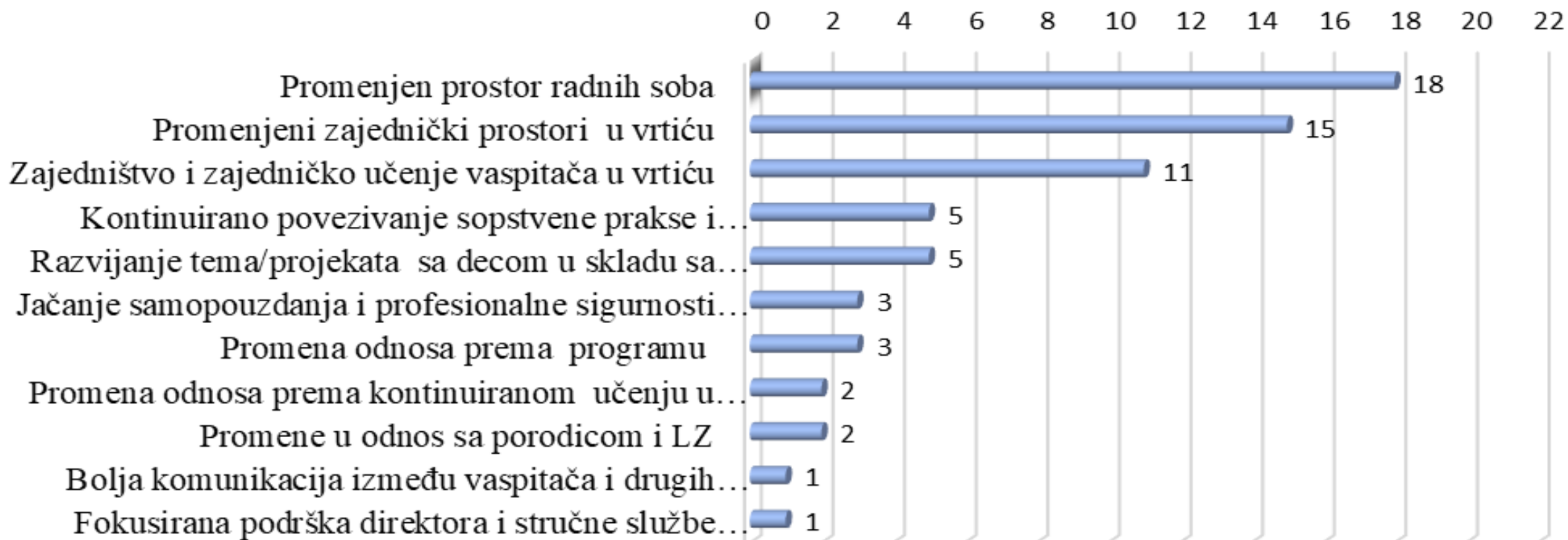
Менторска подршка - грађење заједница које уче (увиди тренера/ментора)

- 70 - 80% васпитача је отворено и мотивисано за промене.
- Васпитачи који су учествовали на обукама су отворенији према променама.
- Стручни сарадници описују **веома ангажовану праксу васпитача између две менторске посете**, са састанцима барем једном недељно на којима су размењивани увиди и анализирани материјали које ментори пошаљу.
- Облици размене су ишли од размене материјала и фотографија до презентовања одређених тема, односно праксе.

ИПА: Супервизија менторске подршке ПУ ШТА СМО РАДИЛИ КРОЗ МЕНТОРСКУ ПОДРШКУ И КАКО ДАЉЕ

Najznačajnije promene u praksi

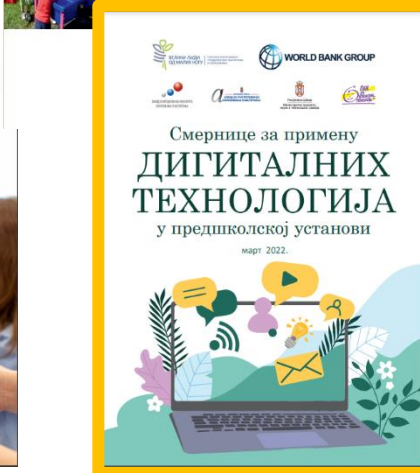
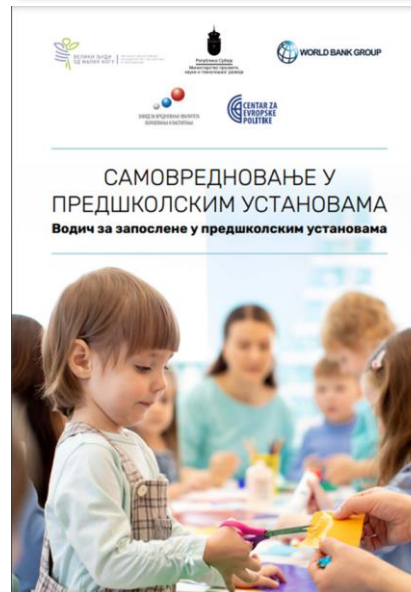
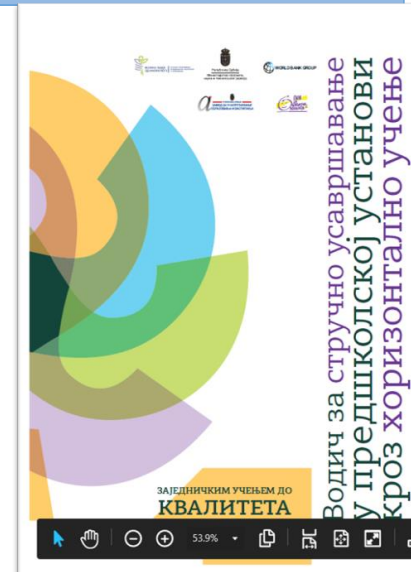

6 приручника/водича креирано, одштампано и у тиражу од 10.600 примерака дистрибуирано ПУ

- Приручници и водичи – **ЛИНИЈЕ ЛЕТА** Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду
- Водич за самовредновање у ПУ
- Водич за стручно усавршавање у предшколској установи кроз примену хоризонталног учења - **ЗАЈЕДНИЧКИМ УЧЕЊЕМ ДО КВАЛИТЕТА**

Водичи/приручници у ПДФ формату доступни свим јавним и приватним ПУ

- Оквир дигиталних компетенција васпитача
- Смернице за примену дигиталних технологија

Додатно опремање 107 ПУ

- Ниски мобилни намештај

- ИКТ опрема

Развијена два модела учења кроз хоризонталне размене између практичара:

1. Заједница професионалног учења (ЗПУ)

- Креирано је 5 примера сценарија на теме које су важне за развој реалног програма у вртићу:
 - подршка добробити детета (игра и инклузивни приступ у развијању реалног програма),
 - простор,
 - стратегије васпитача у развијању програма (планирање и документовање).

Практичари из 110 вртића - језгара промене из 73 јавне ПУ (које су 2019, 2020. и 2021. године почеле да примењују нове ОП ПВО) унапредили су своје способности развијања рефлексивне праксе кроз учешће у моделу „Заједница професионалног учења”

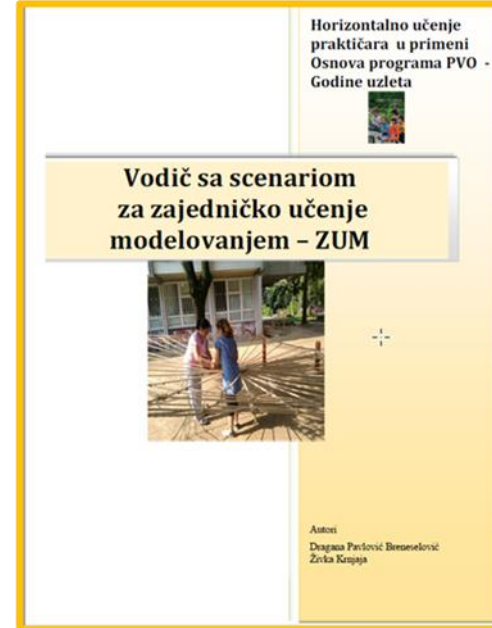
83 ПУ које од 2022. године примењују ОП укључене у примену модела (фаза одабира примера из праксе и припрема за ЈПС).

Развијена су два модела учења кроз хоризонталне размене између практичара:

2. Заједничко учење моделовањем (ЗУМ)

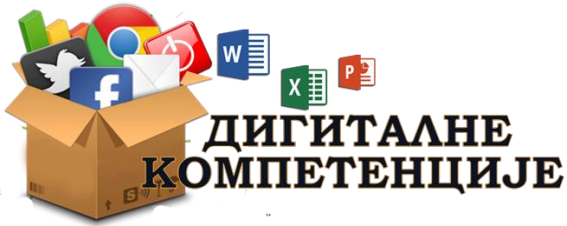
Једнодневне посете вртићима центрима кластера (Земун, Нови Сад, Чачак, Лозница, Пирот)

- Обука за практичаре домаћине (90)
- Једнодневне акредитоване посете - учење кроз:
 - посматрање
 - периферно учествовање
 - учење из примера
 - рефлексивно преиспитивање
 - учење моделовањем
- До краја пројекта 112 посета 3360 практичара из 162 ПУ

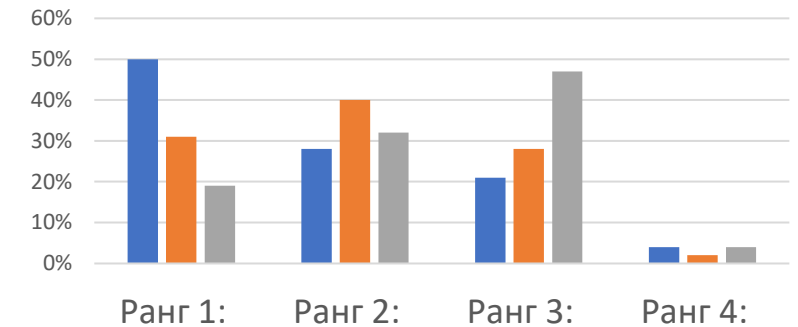
Актуелне активности:

- **потпун обухват** практичара у јавним предшколским установама и васпитача у основним школама онлајн обуком;
- обухват практичара из свих **приватних** предшколских установа;
- подршка даљем унапређењу квалитета и **инклузивности кроз хоризонтално учење уз подршку саветника – спољних сарадника** који би потенцијално били ангажовани из групе обучених тренера/ментора;
- унапређивање капацитета **директора** предшколских установа и **просветних саветника** за управљање, односно **подршку управљању променама**;
- даље подстицање **партнерства између два нивоа образовања**, као и сарадње са локалном заједницом;
- обезбеђивање података који би подржали **документовање и промовисање добре праксе** и представљали основу за будућу стручну подршку неопходну за одржавање промене и унапређивање квалитета, као и за даљи развој политика.

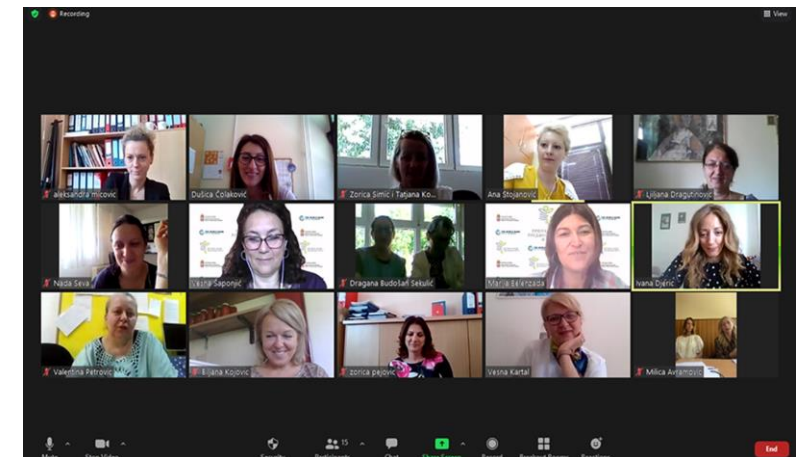

Подршка унапређивању дигиталних компетенција практичара у систему ПВО

- Истраживање - примена дигиталних технологија у ПУ и потреба за развијањем дигиталних компетенција практичара - ЕСЕС И МП
- Креирање и реализација програмиране дводневне онлајн **обуке за 12 000 практичара** у систему ПВО
 - 1. Коришћење рачунарске опреме
 - 2. Дигитално окружење
 - 3. Креирање дигиталних ресурса
 - 4. Платформе за сарадњу, комуникацију и професионално повезивање.
- Пружање онлајн менторске и техничке подршке полазницима у процесу примене научених знања

- Унапређивање дигиталних компетенција
- Савремени педагошки приступи у складу са новим Основама програма

Унапређивање иницијалног образовања васпитача

1. Преглед и анализа студијских програма на предметима студијских програма који образују васпитаче за рад у ПУ
2. Израда Препорука:
 - А) за прилагођавање студијског програма/предмета у складу са Стандардима компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја и ОП ПВО
 - Б) за реализацију стручне праксе у вежбаоници, у сарадњи високошколске установе и предшколске установе
3. Пилотирање Препорука у две високошколске установе за образовање васпитача (1 висока + 1 факултет)
4. Организација саветовања за менаџмент високошколских установа и примена препорука

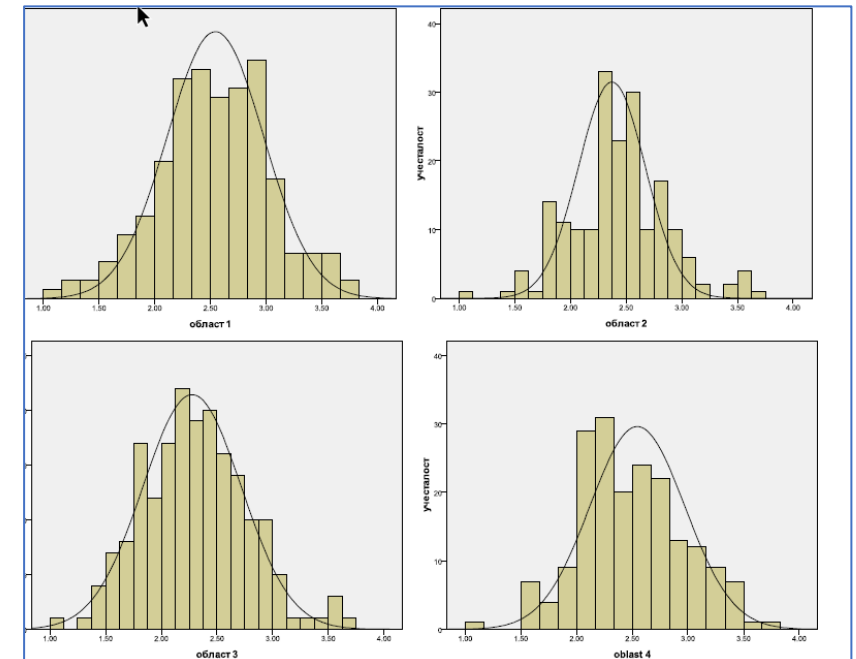

2.3 Унапређивање система вредновања квалитета предшколског васпитања и образовања у циљу подршке добробити и целовитом развоју деце

А. Унапређење спољашњег вредновања квалитета ПВО

- унапређивање компетенција спољашњих евалуатора - обука о ОП
- развијени су ресурси за пуну примену ревидираног оквира квалитета:
 - **Инструмент за оцену стандарда** (за сваки од индикатора додатно су развијени описи за 2. и 4. ниво остварености индикатора како би се повећала објективност и ваљаност процене)
 - креирано је неколико мањих **субскала, за родитеље и запослене**
 - развијен је и **водич за интервјуе и фокус** групе са родитељима, запосленима у ПУ и ЈЛС
- пилотирани у две ПУ
- примењени у прикупљању података о почетном стању кроз вредновање квалитета рада на репрезентативном узорку ПУ:

Инструмент за оцену стандарда (ИОС) поседује **високу објективност, добру дискриминативност, изузетно високу поузданост и добру ваљаност.**

ка 1: расподела оцена на сва четири стандарда и апроксимација нормалне дистрибуције

Праћење остваривања развојног циља пројекта: % ПУ које на спољашњем вредновању добијају оцену 3 или 4

Снимање почетног стања - вредновање квалитета рада на репрезентативном узорку ПУ – пролеће 2020

оцена	Снимање почетног стања - 2019	Циљане вредности у 2023
1	1.05%	0%
2	56.84%	46%
3	41.06%	51%
4	1.05 %	3%

Снимање завршног стања - вредновање квалитета рада на репрезентативном узорку ПУ – пролеће 2023

Кључни налази – на нивоу области

Ниво остварености стандарда се разликовао од области до области:

- Област **васпитно образовни рад**
- Области **подршка деци и породици** и **управљање и организација**
- најнижи у области **професионална заједница учења**

Разлике између појединачних стандарда

Издвојиле су се 4 категорије различите по нивоу остварености:

- највиши ниво остварености има стандард 2 из области 1

Социјална средина подстиче учење и развој деце

- и стандард 4 из области 4

Лидерско деловање директора омогућава развој установе

- најнижи ниво остварености има стандард

У установи се развија култура самовредновања

Извештај о евалуацији праксе самовредновања у ПУ

главни налази

- сврха самовредновања препозната у функцији унапређивања квалитета рада, сагледавања реалног стања, утврђивања јаких и слабих страна и праваца даљег развоја установе.
- на личном нивоу, учесници су истакли следеће добити: подстицање, промишљање, побољшање и промена сопствене праксе.
- отвореност за самовредновање веома је различита на индивидуалном нивоу, али и на нивоу вртића.
- најчешћа комбинација истраживачко/рефлексивног приступа и приступа усмереног на контролу и супервизију.
- не постоји пракса да се самовредновање организује тако да поједини објекти вреднују различите области.
- родитељи и локална заједница су углавном формално укључени у процесе самовредновања.
- извештаји о самовредновању који се пишу на нивоу целе установе најчешће не одржавају слику квалитета појединих објеката.
- резултати самовредновања нису увек основа за планирање стручног усавршавања.
- хоризонтално учење није подједнако заступљено у предшколским установама.

Извештај о евалуацији праксе самовредновања у ПУ главни налази

- Различити учесници у овом процесу су на различитом нивоу прихватања и разумевања самовредновања.
- Важно је и даље развијати прихватање и разумевање сврхе самовредновања тако што ће се **култура самовредновања промовисати на различите начине.**
- Важно је обезбедити **заједничко разумевање циклуса и улоге самовредновања и кључних појмова:**
 - хоризонтално учење,**
 - рефлексивни практичар,**
 - критички пријатељ.**

Пројекат *Инклузивно предшколско васпитање и
образовање*

Извештај о евалуацији праксе самовредновања у предшколским установама

Евалутори:
Јелена Најдановић Томпћ
Сања Гламочак

У Београду, новембар 2019.

Унапређивање самовредновања рада ПУ

Израђени ресурса за самовредновање рада предшколских установа – предлог инструмената:

- ЧЕК ЛИСТА – за тим за самовредновање
 - УПИТНИК ЗА ВАСПИТАЧЕ И МЕДИЦИНСКЕ СЕСТРЕ
 - ФОКУС ГРУПА/ИНТЕРВЈУ СА ВАСПИТАЧИМА, РОДИТЕЉИМА, СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА, ДИРЕКТОРОМ
 - КОНСУЛТАЦИЈЕ СА ДЕЦОМ – предлог питања
-
- **Израђен Водича за самовредновање ПУ**
 - **Обучени тимови за самовредновање свих ПУ (око 500 учесника)**
 - **Менторска подршка ПУ**

Унапређење стручног усавршавања које реализује ПУ

Водич за стручно усавршавање у предшколској установи кроз примену хоризонталног учења - ЗАЈЕДНИЧКИМ УЧЕЊЕМ ДО КВАЛИТЕТА

Хоризонтално учење као начин за обезбеђивање трансфера знања и вештина које професионалци стичу на обукама, повезују теоријска достигнућа и практична искуства и у функцији развијања заједнице учења у циљу покретања промене. Предуслови:

- унапредити вештине **рефлексије**, давања **конструктивних повратних информација**, постављање **питања** ...
- градити **климу поверења** без кога нема сарадничког и искуственог учења
- оснажити запослене кроз упознавање начина за превазилажење страха од промене, новог
- у хоризонталне размене укључити **родитеље** и представнике **локалне заједнице**, као и **просветне саветнике** и саветнике – спољне сараднике
- Осмислити начине како ће се **пратити** и **документовати** ефекти хоризонталног учења

Основе програма:

подручје професионалног развоја као једно од 4 подручја кроз које се реализује професионална улога васпитача у коме се наглашава потреба *сталног учења и надограђивања одговора на питање шта значи бити добар васпитач и шта је добар програм*

- стално **преиспитивање личних уверења и пракси** у контексту концепцијских поставки.
- учешће у **развијању рефлексивне праксе** кроз сарадњу, размене, заједничко разумевање, грађење заједничких знања, кроз заједничка истраживања, заједничко критичко преиспитивање културе и структуре вртића.
- вртић као простор рефлексивне праксе - подразумева **стално преиспитивање теорије и праксе у дијалогу са колегама** кроз односе засноване на поверењу, уважавању, размени и узајамној подршци.

*Реформе могу доћи споља,
и понекад долазе,
а промене само изнутра*

Bereiter, C. (2002). *Education and Mind in the Knowledge Age*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

